

Oölogische en nidologische mededelingen 1963 (en eerder)

door

W. PH. J. HELLEBREKERS

MATEN EN GEWICHTEN VAN EEN NEDERLANDS LEGSEL VAN DE PIJLSTAART (Anas acuta).

10 eieren uit een oude collectie, verzameld op 19 april 1957 bij Philipinne Z., meten 54,1 x 36,4 cm en wegen 3,10 gr; 200 eieren volgens Schönwetter 54,5 x 38,2 cm en 3,35 gr.

Hellebrekers.

MATEN EN GEWICHTEN VAN EEN NEDERLANDS LEGSEL VAN DE KUIFEEND (Aythya fuligula).

7 eieren, verzameld op 30 juni 1962 bij den Haag, meten 58,8 x 40,8 cm en wegen 4,44 gr; 300 eieren volgens Schönwetter 59 x 41 cm en 4,68 gr.

Hellebrekers.

GROTE EIEREN VAN DE BRUINE KIEKENDIEF (Circus aeruginosus).

De heer G. Bosch deelde mij schriftelijk mede, dat hij op 26 april 1963 in de Lindevallei bij Wolvega een legsel had gevonden met grote eieren (gemeten ter plaatse): resp. 54 x 41,5, 54 x 53, 55 x 44,5 en 56 x 42, gemiddeld 54,8 x 42,8 cm. De Ned. Vogels geeft als maximum 54,6 x 42,1 cm. (H).

SAMENLEGGEN VAN FAZANT (Phasianus colchicus) EN PATRIJS (Perdix perdix).

Op 5 juni 1962 bij Kapelle (Z) een nest met 8 eieren van Fazant en 11 eieren van Patrijs; 's morgens broedde de Fazant, 's middags tegen de avond de Patrijs (Levende Natuur 65: 141; B. J. J. R. Walrecht).

[Het samenleggen van Fazant en Patrijs komt veel voor, de vermelding van de bebroedingstijd is echter interessant. (H).]

LEGSEL VAN HET PORSELEINHOEN (Porzana porzana).

Van de heer G. Bosch ontving ik 4 eieren van deze soort uit een op 29 juni bij Oudega Fr. uitgemaaid nest (oorspronkelijk 10 eieren). Maten en gewicht 33,2 x 24 cm en 0,78 gr, dus normaal.

Hellebrekers.

AFWIIKEND LEGSEL VAN DE KWARTELKONING (Crex crex).

Van de heer G. Bosch ontving ik 6 eieren van een uitgemaaid legsel van de Kwartelkoning, met bijna witte, enigszins groenachtige grondkleur; gewoonlijk is deze warm crème-achtig. Gewicht 0,874 gr; 50 Ned. eieren 0,930 gr, dus iets minder.

Hellebrekers.

GROOT LEGSEL VAN DE KIEVIT (Vanellus vanellus).

Op 6 april 1962 bij Jelsum (Fr.) een nest met 7 eieren van één type: 3 mei nog compleet, 5 mei één ei stuk (onbevruucht), 7 mei één ei aangepikt, 8 mei 3 kuikens en 3 eieren aangepikt, 9 mei zes kuikens, waarvan één dood (Leeuw. Courant 24 april en 11 mei; zie Vanellus 15: 233).

[Legsels van 6 eieren (en ook wel meer) zijn in de literatuur meer vermeld. De vraag was echter of deze van één ♀ waren. Type en data maken het in bovengenoemd geval wel waarschijnlijk (H).]

ERYTHRISTISCH EI VAN DE KIEVIT (Vanellus vanellus).

Van de heer Bosch ontving ik een erythristisch Kievitse (er waren er twee, doch de vinder wilde er maar één afstaan), gevonden circa 15 mei bij Lollum Fr. Maten en gewicht 47,5 x 31,4 cm en 1,385 gr, dus iets lichter dan normaal (Ned. Vogels voor 100 Friese eieren 1,58 gr).

Hellebrekers.

AFWIIKEND EI VAN DE KOEKOEK (Cuculus canorus).

Op 25 juni 1963 vond ik bij Nieuwkoop een interessant ei-type van de Koekoek bij de Rietzanger (*Acrocephalus schoenobaenus*); een donker type met een enigszins roodachtig grijsbruine grond met vlekken van hetzelfde genre doch donkerder, dus naar het erythrisme gaande. Het ei was betrekkelijk klein: 22,1 x 15,9 cm en 230 mgr.

Hellebrekers.

ERYTHRISTISCH LEGSEL VAN DE GELE KWIKSTAART (Motacilla flava).

Een zeer fraai erythristisch legsel uit een oude collectie, werd op 12 mei 1957 gevonden bij Philipinne Z. Ook het tweede of vervolg-legsel is gevonden. Persoonlijk heb ik op 9 mei 1951 een nest met één dergelijk ei op Scheelhoek aangetroffen, dat naderhand verstoord is geworden (door Zilvermeeuw?). Maten en gewichten normaal: 19,8 x 14,2 cm en 110 mgr.

Hellebrekers.

GRONDNEST VAN DE ZANGLIJSTER (Turdus philomelos).

Op 31 mei bij Houthem- St. Gerlach, L, een nest op de grond tussen braamstruiken; de oude vogel vloog eraf.

R. Rense.

WINTERBROEDSELS VAN DE MEREL (Turdus merula).

Op 22 januari 1962 een nest met 2 eieren op Philips' fabrieksterrein te Drachten; op 1 februari, met 4 iets bebroede eieren, verlaten tijdens sneeuw en koude (Vanellus 15: 38).

In Vanellus 16: 23 wordt melding gemaakt van een broedsel op 6 februari 1963 bij Drachten Fr., nl. een nest met 4 eieren, welke reeds een kuiken bevatten met donspluisjes. (Zie ook Limosa 34: 269).

Hellebrekers.

[Vroege legfels van de Merel fchijnen steeds meer voor te komen, (zie Limosa 34: 269); gevolg van urbanisme? (H).]

NEST VAN KLEINE KAREKIET (Acrocephalus scirpaceus) OP EEN ZEER LATE DATUM

Op 8 september 1962 voerden bij de Braakman-polder een ♂ en een ♀ van de Kleine Karekiet jongen van enkele dagen oud, in een uitgebreide rietkraag.

J. P. van de Weghe.

AFWIJKEND LEGSEL VAN DE SPOTVOGEL (Hippolais icterina).

Op 21 juni 1963 vond ik bij Schipluiden een uiterst fraai legsel: donker rode grond, een paars kapje en een enkele gróte, zwarte vlek. Daar de vogel lang op het nest bleef zitten, heb ik een ei gepeild, dat daarbij zonk. Naderhand bleek, dat dit ei onbevrucht was en de 4 overige zwaar bebroed waren, onuitblaasbaar (het is dus wel raadzaam om zich niet bij de beoordeeling tot één ei te beperken).

Hellebrekers.

LAAT BROEDSEL VAN DE TUINFLUITER (Sylvia borin).

Op 8 augustus 1962 werd nog een nest van 4 eieren aangetroffen bij Leeuwarden, op 13 augustus waren er enige dagen oude jongen (Vanellus 15: 203).

[Late broedsels van deze vogel komen wel meer voor (Volgens de Ned. Vogels tot in augustus), waarschijnlijk nalegels van een verstoord broedpaar (H).]

OPEN NEST VAN EEN KOOLMEES (Parus major).

In Vanellus 16: 144 wordt melding gemaakt van een open nest op een balk op de manier van een Grauwe Vliegenvanger (*Muscicapa striata*) gevonden op 23 mei 1963 te Oudkerk. Hoewel open nesten bekend zijn, blijft het vermeldenswaard. (H).

ZEER VROEG BROEDSEL VAN DE KOOLMEES (Parus major)?

Op 10 maart 1962 bij Hilversum 7 eieren in een nestkast; medewaarnemers waren de heren Dr. H. K. Kluijver en J. B. M. Frencken.

D. Veenman.

[Is bebroeding geconstateerd? Ik vraag dit, omdat ik op 1 maart van dit jaar een zelfde bericht kreeg uit Bilthoven (5 eieren). Op mijn advies zijn de eieren gepeild, waarbij zij sterk bleken te drijven, dus een verdroogd legsel van het vorige jaar (waren niet bebroed (H).]

ABNORMALE BROEDPLAATS VAN EEN RIETGORS (Emberiza schoeniclus).

Op 12 mei 1963 vond ik, in het bijzijn van de heer Schweigmann, 1/1 en 1/5 legsel bij Pannerden, beide in brandnetels, zonder andere vegetatie,

ca 15 cm boven de grond. Dit is de eerste keer, dat ik een nest vond, dat uitsluitend tussen brandnetels was gelegen, het was eerder de plaats voor een Nachtegaal.

Hellebrekers.

AFWIJKEND NEST VAN DE RIETGORS (Emberiza schoeniclus).

Op 23 mei 1963 vonden Van Doorn en ondergetekende een nest van de Rietgors, waarvan de kom geheel gevoerd was met wit koeienhaar, terwijl er normaal géén haar of slechts in zéér beperkte mate in is verwerkt.

Hellebrekers.

NEST VAN DE KLEINE BARMSIJS (Carduelis flammea cabaret).

De heer Kooymans was zo vriendelijk mij een verlaten nest van deze soort te overhandigen van Vlieland (dit bevatte 26 juni 1963 2 eieren, 29 juni 3 eieren, maar was 6 juli verlaten, zonder eieren). Daar het nest van deze soort uit Nederland nog niet beschreven is, volgt hier de samenstelling: buitenzijde nogal grof, van dikke halmpjes en een aantal dunne dennentakjes; deze laatste schijnen karakteristiek te zijn; nestkom zeer klein (4 cm middellijn en 3 cm diep), gemaakt van fijne halmpjes en kleine veertjes.

Hellebrekers.

BROEDBIOLOGIE VAN DE WIELEWAAL (Oriolus oriolus).

Tijdens een van de vergaderingen van de afd. Club vertoonde de heer van de Peppel enige zeer fraaie dia's van de Wielewaal, waarbij hij de volgende bijzonderheden mededeelde: Broedduur 17 à 18 dagen (Volgens De Ned. Vogels circa 2 weken), de eieren kwamen uit op 8 juli, de jongen verlieten het nest op 23 juli, dus na 15 dagen (volgens De Ned. Vogels na 2½ week).

Van de eerste tot de twaalfde dag werden de jongen gevoerd met insecten, alleen de laatste drie dagen ook met kersen, waaruit, zo te zien, de pit verwijderd was. Hij zag, dat op de eerste warme dag het ♂ de jongen te drinken gaf. De uitwerpselen van de jongen werden steeds door de oude vogels ingeslikt tot en met de 14de dag. Het ♂ voerde ± 10 maal tegen het ♀ éénmaal. Het ♀ ging steeds van het nest op de roep van het ♂, waarna dit laatste met voedsel verscheen.

(H).